

26.04.2021

Asia/6

§ 297

V 5.5.2021, Valtuutettu Kaisa Hernbergin aloite työmaiden turvallisuuspuutteisiin puuttumisesta katutyökoulutusta kehittämällä

HEL 2020-011644 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Kaisa Hernbergin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Kaisa Hernberg ja 28 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin katutyökoulutuksen sisältöjä kehitetään. Kadun käyttäjien näkökulman tulee olla vahvasti esillä, ja erityistä huomiota tulee kiinnittää kävelyn ja pyöräilyn turvallisuuteen ja sujuvuuteen liittyviin sisältöihin. Myös Helsingin kantakaupungin poikkeuksellisuus liikenneympäristönä tulee huomioida entistä paremmin. Velvoite osallistua katutyökoulutukseen ulotetaan rakennusurakoitsijoiden henkilöstön ohella myös katusuunnittelijoihin, suunnittelukonsultteihin ja rakennuttajiin. Alueidenkäytön lupaehdoja selkiytetään katutöiden osalta.

Helsinki edellyttää muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien tavoin, että kaupunkien hallinnoimilla yleisillä alueilla tehtävillä työmailla vähintään yhdellä paikalla olevalla henkilöllä on voimassaoleva Pääkaupunkiseudun katutyökortti. Lisäksi kaivutyöstä vastaavalla henkilöllä tulee olla voimassa oleva Väyläviraston hyväksymä Tieturva 1- tai 2-kortti, tai hy-

väksytysti suoritettu Pääkaupunkiseudun katutyöt -koulutus ja voimassa oleva Pääkaupunkiseudun katutyökortti.

Pääkaupunkiseudun katutyöt -koulutusta on järjestetty vuodesta 2006 lähtien. Koulutukseen liittyy tentti, jonka läpäisseet saavat Pääkaupunkiseudun katutyökortin. Koulutuksiin osallistuu vuositasolla keskimäärin 600 henkilöä. Koulutusta kehitetään, jotta muuttuva toimintaympäristö voidaan paremmin ottaa huomioon.

Koulutus on lisännyt kadulla töitä tekevien tietoa liikenteen sujuvuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle vaikuttavista seikoista. Toimijoita on ohjeistettu huomioimaan kadulla ja yleisellä alueella sijaitsevat johdot ja laitteet sekä kadun ja yleisen alueen rakenteet haittojen vähentämiseksi. Koulutus on parantanut tilannetta mutta kehitettävää on edelleen. Tarvitaan myös asennemuutosta toimintatapojen muuttamiseksi.

Koulutus sisältää luennot eri liikennemuotojen huomioon ottamisesta sekä syvällisemmän kuvauksen hyvistä ja hyväksyttävistä työmaan liikennejärjestelyistä. Pyöräliikenteen ja katutöiden yhteensovittamisesta on koulutuksessa oma erillinen osuus. Viimeisimpään koulutukseen sisällytettiin myös luento asukasystävällisestä työmaasta. Tämän sekä katutyömaiden viestinnän osuutta on tarkoitus kasvattaa vuoden 2021 koulutuksissa. Koulutusmateriaalina toimii mm. vuonna 2020 julkaistu Asukaslähtöinen työmaa -opas.

Osana kehitystyötä kaupunki asettaa työmaiden laadulle ja turvallisuudelle mitattavat tavoitteet ja raportoi niiden toteutumisesta vuosittain kaupunkiympäristölautakunnalle. Työmaajärjestelyjen turvallisuus ja asukas- ja yritysystävällisyys nostetaan sekä työmaaohjeistuksissa että katutyökoulutuksissa yhdeksi päätavoitteeksi. Työmaaohjeistusten kehittämisen tavoitteena on laatia mahdollisimman yksiselitteiset ohjeet. Vaikuttavuutta haittojen vähentämiseen haetaan ohjeiden päivittämisellä, työmaiden omavalvonnalla, viestinnällä, katutöitä koskevien määräysten sekä koulutuksen kehittämällä.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

26.04.2021

Asia/6

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Kaisa Hernbergin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 02.03.2021 § 91

HEL 2020-011644 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Nykyisellään Helsingin kaupunki yhdessä Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien kanssa edellyttää hallinnoimillaan yleisillä alueilla tehtävillä työmailla ainakin yhdeltä paikalla olevalta henkilöltä voimassaolevan Pääkaupunkiseudun katutyökortin. Lisäksi kaivutyöstä vastaavalla henkilöllä tulee olla voimassa oleva Väyläviraston hyväksymä Tieturva 1- tai 2-kortti, tai hyväksytysti suoritettu Pääkaupunkiseudun katutyöt -koulutus ja siitä todisteena voimassa oleva Pääkaupunkiseudun katutyökortti.

Pääkaupunkiseudun (PKS) katutyöt -koulutusta on järjestetty vuodesta 2006 lähtien. Koulutus järjestetään yhden päivän koulutuksena ja siihen liittyy kurssipäivänä suoritettava tentti, jonka läpäisseet saavat Pääkaupunkiseudun katutyökortin. Koulutuksia järjestetään vuosittain ja niille osallistuu vuositasolla keskimäärin 600 henkilöä. Osallistujina on niin kaivutöitä kuin muita yleisillä alueilla tehtäviä töitä tekeviä toimijoita infraurakoitsijoista elokuvan tekijöihin. Koulutusta on kehitetty sen aloittamisesta lähtien jatkuvasti, ja kehittäminen on varmasti tarpeen myös vastaisuudessa, jotta alati muuttuva toimintaympäristö voidaan paremmin ottaa huomioon.

Koulutuksen järjestäminen on lisännyt kadulla töitä tekevien tietoisuutta näkökohdista, joilla on vaikutusta liikenteen sujuvuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle. Lisäksi koulutuksella on voitu ohjeistaa toimijoita huomioimaan paremmin kadulla ja yleisellä alueella sijaitsevat johdot ja laitteet sekä kadun ja yleisen alueen rakenteet siten, että töistä aiheutuvaa haittaa ja vahinkoja on saatu vähennettyä. Koulutuksella

on ollut selkeä vaikutus edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa, mutta toki kehittämistä on edelleen. Lisäksi tarvitaan myös selkeää asennemuutosta, jotta tietoisuus muuttuu teoiksi ja toimintatavaksi.

Koulutus on jo aiemmin sisältänyt luennot eri liikennemuotojen huomioon ottamisesta sekä syvällisemmän kuvauksen hyvistä ja hyväksyttävistä työmaan liikennejärjestelyistä. Pyöräliikenteen ja katutöiden yhteensovittamisesta on koulutuksessa oma erillinen osuus. Viimeisimpään koulutukseen marraskuussa 2020 sisällytettiin myös luento asukasystävällisestä työmaasta. Tämän sekä katutyömaiden viestinnän osuutta on myös tarkoitus kasvattaa vuoden 2021 koulutuksissa. Asukas-, liikkuja- ja toimijalähtöisyyden sekä viestinnän osalta materiaalina toimivat erityisesti Helsingin kaupungin tuottamat aineistot, kuten vuonna 2020 julkaistu Asukaslähtöinen työmaa -opas.

Helsingin toimintaympäristö, erityisesti kantakaupunki, on haastava ja erityislaatuinen minkä tahansa yleiselle alueelle ulottuvan työmaan tai muun alueen käyttöä rajoittavan toiminnan osalta. Työmaiden ja liikennejärjestelyiden toteuttamiseen voidaan ensisijaisesti vaikuttaa töitä ja tilapäisiä liikennejärjestelyitä koskevin määräyksin. Kaupungilla on kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain (669/1978, myöh. kunnossapitolaki) nojalla oikeus antaa yleisellä alueella tehtävän työn suorittamisesta määräyksiä, jotka ovat tarpeen liikenteen sujuvuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle aiheutuvan haitan vähentämiseksi. Kaupunki voi lisäksi vaatia muutoksia ja täsmennyksiä työn suorittajan esittämiin tilapäisiin liikennejärjestelyitä koskeviin suunnitelmiin sekä ennen niiden hyväksymistä, että tarvittaessa myös työn aikana.

Näihin Helsingin yleisillä alueilla tehtäviin töihin kohdistuviin erityisvaatimuksiin ja haittojen vähentämiseen voidaan vaikuttaa myös uudistamalla nykyisiä kaupungin omia sekä kansallisia ohjeita liittyen työmaiden liikennejärjestelyihin. Vuoden 2021 aikana on tavoitteena käynnistää ohjeiden päivitystyö, sekä liittää ne tyomaaopas.fi-sivustoon. Ensimmäisessä vaiheessa viimeistellään ja otetaan käyttöön pyöräliikenteen työmaaohje keväällä 2021. Kaupungin oman katutyökoulutuksen tarvetta ja sisältöä tarkastellaan vuoden 2021 kuluessa.

Helsingin kaupunki on jo järjestänyt Katutöiden haittojen vähentäminen –hankkeeseen liittyen elo-syyskuussa 2020 Katurakentaja-koulutuspilotin yhteistyössä infra-alan toimijoiden ja Taitotalon kanssa. Koulutus keskittyi erityisesti isojen katuhankkeiden valmisteluun ja siihen osallistuivat merkittävässä roolissa myös kaupungin katusuunnittelun vetäjät, suunnittelukonsultit sekä rakennuttajat. Koulutuksen jatkoa tarkastellaan kevään 2021 aikana, riippuen osin myös koronatilanteen kehittymisestä.

Erityisesti isojen liikennejärjestely- ja katusaneeraushankkeiden työmaan aikaisten liikennejärjestelyjen osalta kaupungin liikenne- ja katusuunnittelupalvelu on päivittänyt suunnittelun ohjauksen ja rakentamisen valmistelun asiakirjat. Päivityksen myötä hankkeiden liikennejärjestelyjen periaatteet ja prioriteetit esitetään jo katu- ja rakennussuunnitteluvaiheessa pyrkien varmistamaan järjestelyjen nykyistä paremman huomioon ottamisen itse rakennushankkeen hankinta-asiakirjoissa ja sopimuksissa. Alueidenkäytön ja -valvonnan sekä liikenne- ja katusuunnittelun yhteistyössä kehitetään parhaillaan myös prosessia liittyen erityisesti isojen ja keskisuurien katuhankkeiden liikennejärjestelyjen käsittelyyn.

Voimassa olevasta lainsäädännöstä ei ole johdettavissa perustetta edellyttää erityisen katutyökoulutuksen suorittamista. Kaupunki on kuitenkin esittänyt valtioneuvostolle keväällä 2020 antamassaan kunnossapitolain muutosehdotuksessa, että kunnossapitolaissa jatkossa säädettäisiin mahdollisuudesta asettaa tällainen vaatimus. Ympäristöministeriössä on käynnissä tällä hetkellä selvitystyö kunnossapitolain kokonaisuudistustarpeesta. Tältä osin Helsingin kaupunki tavoittelee erityisesti mahdollisuutta ohjata kadulla tapahtuvia töitä yleisellä tasolla, asettaa kadulla työskenteleville toimijoille nykyistä vahvemmin pätevyysvaatimuksia sekä tehokkaampia keinoja työmaiden puutteiden sanktiointiin.

Alueidenkäyttö ja -valvonta on uudistanut vuonna 2020 kaivutöitä koskevaa päätöspohjaa sekä päätöksissä käytettäviä vakiomääräyksiä. Kaikkiin yleisillä alueilla tehtäviä töitä koskeviin päätöksiin on loppuvuodesta 2020 lähtien lisätty erillinen ohje työmaataulun käyttämisestä sekä täytettävä työmaataulupohja. Näiden toimenpiteiden lisäksi alueidenkäyttö ja -valvonta tulee vaatimaan jatkossa katutyöilmoituksen liitteenä työhön ryhtyvältä työnsä dokumentointia maastossa. Tällä on tarkoitus vähentää kaupungin tarkastajien aikaa vieviä ja rutiininomaisia työtehtäviä, jotta resursseja voidaan kohdentaa paremmin haastaviin kohteisiin, sekä ohjata työstä vastaavaa valvomaan itse tilaamansa työn jälkeä.

Kunnossapitolain mahdollinen kokonaisuudistus käynnistyy aikaisintaan vuoden 2022 alussa, eikä muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön ole siten tiedossa lähiaikoina. Helsingin kaupunki hakee vaikuttavuutta katutöiden haittojen vähentämiseen erityisesti ohjeiden päivittämisellä, työmaiden omavalvonnalla, viestinnällä, katutöitä koskevien määräysten sekä koulutuksen kehittämällä edelleen.

Lautakunta toteaa, että osana kehitystyötä kaupunki asettaa työmaiden laadulle ja turvallisuudelle mitattavat tavoitteet ja raportoi niiden toteutumisesta vuosittain kaupunkiympäristölautakunnalle. Työmaajärjeste-

26.04.2021

Asia/6

lyjen turvallisuus ja asukasystävällisyys nostetaan sekä työmaaohjeistuksissa että katutyökoulutuksissa yhdeksi päätavoitteeksi. Työmaaohjeistusten kehittämisessä yksi keskeinen tavoite on, että ohjeet ovat mahdollisimman yksiselitteiset ja vaatimustaso kaikille toimijoille selkeä.

Käsittely

02.03.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Uudeksi kappaleeksi 13:

Lautakunta toteaa, että osana kehitystyötä kaupunki asettaa työmaiden laadulle ja turvallisuudelle mitattavat tavoitteet ja raportoi niiden toteutumisesta vuosittain kaupunkiympäristölautakunnalle. Työmaaohjeistusten turvallisuus ja asukasystävällisyys nostetaan sekä työmaaohjeistuksissa että katutyökoulutuksissa yhdeksi päätavoitteeksi. Työmaaohjeistusten kehittämisessä yksi keskeinen tavoite on, että ohjeet ovat mahdollisimman yksiselitteiset ja vaatimustaso kaikille toimijoille selkeä.

Kannattaja: Mia Haglund

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen.

16.02.2021 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jyrki Paavilainen, projektinjohtaja: 310 25896
jyrki.paavilainen(a)hel.fi